



Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

FA m.fl. ./ riksåklagaren ang. förverkande

(Svea hovrätts dom den 16 september 2015 i mål B 2195-15)

Riksåklagaren har förelagts att inkomma med svarsskrivelse i målet.

Jag vill anföra följande

Inställning

Jag bestrider ändring av hovrättens dom. Jag kan inte tillstyrka att prövningstillstånd beviljas i målet.

Bakgrund

FA och CL har i enlighet med tingsrättens i denna del lagakraftvunna dom dömts för brott mot upphovsrättslagen vid tre tillfällen och varumärkesintrång vid i vart fall 400 tillfällen. Påföljden har för båda bestämts till villkorlig dom med samhällstjänst 200 timmar. Om fängelse valts som påföljd hade fängelse 8 månader dömts ut.

Tingsrätten beslutade vidare bl.a. att de solidariskt till staten skulle betala 225 000 kr såsom förverkat utbyte av brott.

FA och CL överklagade tingsrättens dom i bl.a. denna del och yrkade att de såsom förverkat utbyte av brott endast skulle betala 125 000 kr och att betalningsskyldigheten inte skulle vara solidarisk.

De förklarade därvid att de inte ifrågasatte den beräkning av försäljningsintäkter åklagaren hade åberopat och som innebär att bruttointäkterna uppgått till drygt 225 000 kr. De invände dock att avdrag skulle göras för inköpskostnader om 100 000 kr och att i vart fall en sådan nedsättning av beloppet skulle göras inom ramen för en skälighetsbedömning.

Hovrätten instämde i tingsrättens bedömning att FAs och CLs utbyte av brottsligheten skulle förverkas. Hovrätten instämde vidare i tingsrättens bedömning att den beräkningsmetod som åklagaren hade redovisat skulle tillämpas. Det innebar att avdrag inte skulle ske för inköpskostnader för de försålda piratkopierade produkter som utbytet avsåg. Inte heller var det enligt hovrätten uppenbart oskäligt att förverka ett belopp om 225 000 kr. Enligt

hovrätten fanns det dock inte skäl att ålägga dem ett solidariskt betalningsansvar.

Hovrätten ändrade tingsrättens beslut angående förverkande endast på så sätt att den solidariska betalningsskyldigheten upphävdes samt att såväl FA som CL för egen del skulle utge 112 500 kr till staten såsom förverkat utbyte av brott.

Överklagandet

FA och CL yrkar att Högsta domstolen med ändring av hovrättens dom genom en annan beräkningsmetod för förverkande och utbyte av brott sätter ned beloppet som ska förverkas till 125 000 kr.

De menar att det finns behov av klargörande uttalande från Högsta domstolen beträffande frågan om vilken beräkningsmetod som ska tillämpas vid förverkande av utbyte av brott vid upphovsrätt- och varumärkesintrång. I nuläget råder det oenighet kring om det är brutto- eller nettointäkterna vid försäljning av piratkopior som ska förverkas vid utbyte av brott.

Enligt dem finns det även anledning att klargöra hur den överskjutande delen av förverkandet som går utöver det erlagda vederlaget som finns kvar så som utbyte av brott ska karaktäriseras, i synnerhet när detta belopp uppgår till ett lika stort belopp som själva vederlaget.

Prövningstillstånd

Av 54 kap. 10 § första stycket rättegångsbalken följer att prövningstillstånd får meddelas endast om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen (prejudikatdispens) eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvillan förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag (extraordinär dispens).

Av 54 kap. 10 § andra stycket rättegångsbalken följer att om prövningstillstånd fordras i två eller flera likartade mål och Högsta domstolen anser att det enligt 10 § första stycket finns skäl att meddela sådant tillstånd i något eller några av dem, får prövningstillstånd meddelas även i övriga mål. Bestämmelsen motiveras av att starka rättviseskäl talar för att det bör vara möjligt att, om Högsta domstolens prövning av det eller de mål som har fått prövningstillstånd leder till ändring av hovrättens dom, åstadkomma motsvarande ändring av utgången i de övriga målen.

För prejudikatdispens krävs att ett avgörande av Högsta domstolen får generell betydelse för bedömningen av framtida mål som innehåller liknande frågeställningar.

Högsta domstolen har i dom den 31 mars 2016 (mål nr B 5373-15) förklarat att vid bestämning av det belopp som ska förklaras förverkat som utbyte vid

överlåtelse av narkotika ska avdrag för inköpskostnader normalt ske från vederlaget.

Mot bakgrund av vad Högsta domstolen sålunda uttalat och då de immaterialrättsliga bestämmelserna om förverkande – såvitt här är av intresse – är utformade på samma sätt som förverkandebestämmelserna i narkotikastrafflagen, är det enligt min uppfattning tveksamt att det är av intresse för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar även förevarande mål. Det föreligger enligt min uppfattning heller inte synnerliga skäl för prövningstillstånd i målet.

Frågan är då om det med anledning av utgången i det nyss redovisade avgörandet finns skäl för prövningstillstånd enligt 54 kap. 10 § andra stycket rättegångsbalken (jfr Högsta domstolens beslut den 19 april 2016 i mål B 6278-15).

FA och CL har gjort gällande att avdrag ska göras för inköpskostnader med 100 000 kr.

Jag vill i denna del anföra följande.

Enligt uppgift från kammaråklagaren Fredrik Ingblad har de i samband med yrkandet om förverkande framräknade intäkterna, som avser försäljning av sammanlagt 458 program, uppgått till drygt 226 000 kr, vilket avrundats nedåt till 225 000 kr. Försäljningarna har dock varit fler än de som ingår i yrkandet om förverkande (se även hovrättens aktbilaga 29).

Av de fakturor som finns i målet framgår inte hur många program som avses med respektive faktura. Fakturorna ger alltså inte någon ledning när det gäller inköpspris per program.

Enligt vad tingsrätten antecknat i sin dom har FA och CL där uppgett att de betalat 150-200 kr (och i något fall 250 kr) per program. (Tingsrättens dom s. 7, 9, 14). Tingsrätten har utgått ifrån ett inköpspris om 150-200 kr vid sin bedömning av uppsåtsfrågan. (Tingsrättens dom s. 19 ö).

Av den e-postkorrespondens som återfunnits i de tilltalades dator framgår dock att det även sålts program genom att kunden kunnat ladda ner dem via en länk. Det framgår också att det i vissa fall bränts en skiva som skickat till kunden. I dessa fall bör någon inköpskostnad inte varit aktuell.

Mot bakgrund av ovanstående kan jag inte vitsorda att inköpskostnaderna uppgått till 100 000 kr. Det är enligt min uppfattning heller inte uppenbart oskäligt att i detta fall förverka ett belopp om 225 000 kr. Enligt min mening finns det i detta fall inte skäl för prövningstillstånd enligt 54 kap. 10 § andra stycket rättegångsbalken.

Om prövningstillstånd meddelas har jag för avsikt att i Högsta domstolen föra bevisning om att inköpskostnaderna sammantaget varit väsentligt lägre än vad FA och CL gör gällande.

Bevisning m.m.

Jag ber att få återkomma med bevisuppgift och mina synpunkter på målets fortsatta handläggning för det fall prövningstillstånd meddelas.

Kerstin Skarp

My Hedström

Kopia till

Utvecklingscentrum Stockholm
Internationella åklagarkammaren i Stockholm
Kammaråklagararen Fredrik Ingblad